

Projekt ochrony cennych przyrodniczo obszarów
we wschodniej części Pojezierza Mazurskiego

Wstęp

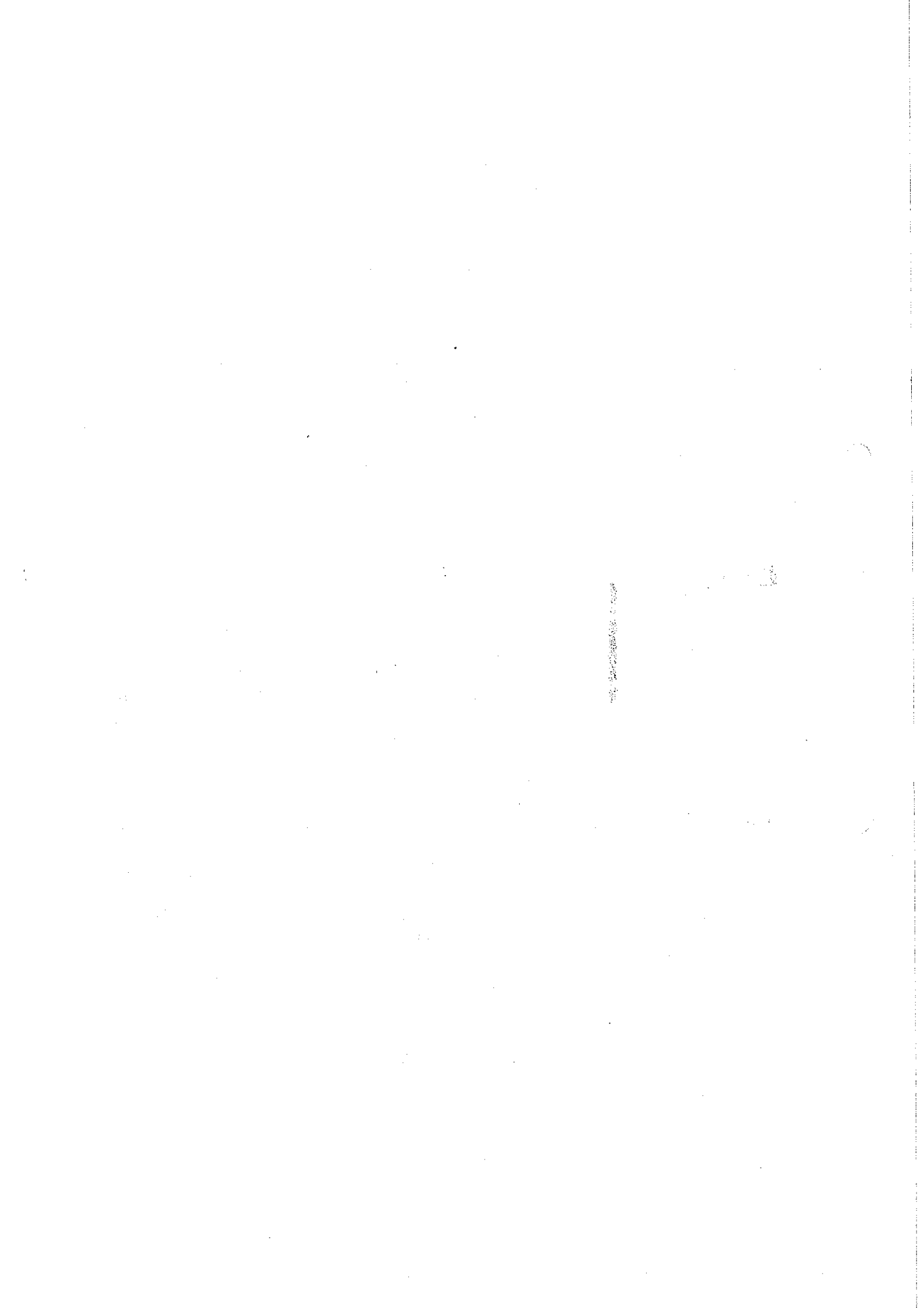
W czerwcu i lipcu 1998r. wykonałem przegląd i waloryzację przyrodniczą obszarów położonych we wschodniej części Pojezierza Mazurskiego, w rejonie miejscowości Gołdap i Kalinowo w woj. suwalskim. Sprawa dotyczyła obszarów nie będących dotychczas chronionymi, ale o potencjalnie dużych walorach przyrodniczych. Założono, że po wstępnych badaniach zostanie ustalona ewentualna odpowiednia do przedmiotu forma ochrony przyrody. Po wstępnym przeglądzie takich terenów, jak rejony Gołdapi, Tatarska Góra, Szeska Góra, rejony wsi Zanie i Zocie k. Kalinowa, wytypowałem 3 obiekty zasługujące na ochronę z punktu widzenia naukowego i estetycznego; są to:

1. Tatarska Góra – drugie pod względem wysokości (307,8 m n.p.m.) po Szeskiej Górze wzniesienie we wschodniej części Mazur, położone 7 km na S od miasta Gołdap.
2. Potok płynący od południa w stronę Gołdapi po wschodniej stronie Gołdapskiej Góry.
3. Torfowisko położone 1 km na NE od wsi Zocie w gm. Kalinowo.

TATARSKA GÓRA

Należy ona do najwyższych wzniesień morenowych na Pojezierzu Mazurskim, ale nie jest tak znana ogółowi społeczeństwa jak Szeska Góra (308,9 m n.p.m.) czy Gołdapska Góra (272 m n.p.m.). Jednakże pod względem walorów przyrodniczych Tatarska Góra zawiera najwięcej osobliwości i jest rzadko odwiedzana przez ludzi. Całe wzniesienie pokryte jest lasem mieszanym w małych i średnich klasach wieku (od 20 do 80 lat). Duży udział mają tu gatunki liściaste związane z grądem *Tilio-Carpinetum* jak: grab *Carpinus betulus*, dąb *Quercus robur*, lipa *Tilia cordata*, klon *Acer platanoides*, rzadko jawor *Acer pseudoplatanus* i wiąz górski *Ulmus scabra*, a w podmokłych partiach wzniesienia u jego podnóża od strony południowej i wschodniej występują zbiorowiska olsowe *Ribo nigri-Alnetum* i łęgowe *Circaeio-Alnetum* z olszą czarną *Alnus glutinosa* i jesionem wyniosłym *Fraxinus excelsior*. Na wschodnich stokach występują też grupy starych sosen i świerków. Od strony zachodniej w niższych partiach wzniesienia widać młodniki świerkowe, efekt powojennego zalesienia pastwisk.

W runie lasów liściastych pospolitymi składnikami są tu: gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, przylaszczka *Hepatica nobilis*, miodunka ćma *Pulmonaria obscura*, kopytnik zwyczajny *Asarum europaeum*, gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*. W miejscach wilgotniejszych, na południowo-wschodnich stokach masowo występuje szczyr trwały *Paris quadrifolia* oraz niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere* i paproć wetlica samicza *Athyrium filix-femina*, rzadziej czerniec gronkowy *Actaea spicata* i czyściec leśny *Stachys silvatica*, a dla prześwietlonych miejsc zachodnich stoków charakterystyczny jest podagrycznik *Aegopodium podagraria*. Tam, gdzie większy udział mają drzewa iglaste występuje skrzyp leśny *Equisetum silvaticum*. Najbardziej zadziwiające jest jednak występowanie tu tojadą mocnego *Aconitum callibotryon*, którego stanowisko o pow. 4m² znajduje się w widnych zaroślach u podnóża wzniesienia w jego północno-zachodniej części.

Największą osobliwością Tatarskiej Góry jest małe jezioro dystroficzne (ok. 0,7 ha), leżące w partii podszczytowej wzniesienia, zwane potocznie Jeziorem Tatarskim oraz otaczające go torfowisko wysokie i przejściowe (o ogólnej pow. ok. 2 ha).

Powyższe jezioro jest najwyżej położonym (293 m n.p.m.) naturalnym akwenem Pojezierza Mazurskiego (!). Na torfowisku otaczającym jezioro odkryto dużą rzadkość we florze Polski, jaką jest turzyca skąpokwiatowa *Carex pauciflora*. Występuje ona tu dość licznie na pow. ok. 0,5 ha. W partii przyjeziornej torfowiska występuje też bardzo rzadka na Mazurach rosiczka długolistna *Drosera anglica*. Z rzadszych gatunków należy wymienić liczną tu bagnicę torfową *Scheuchzeria palustris* i turzycę bagienną *Carex limosa*. Poza tym rosną tu typowe gatunki torfowisk wysokich i przejściowych, jak: rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*, modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*, wełnianka wąskolistna *Eriophorum angustifolium*, bagno zwyczajne *Ledum palustre*, żurawina błotna *Oxycoccus quadripetalus* i bobrek trójlistkowy *Menyanthes trifoliata*.

Przy zachodnim brzegu torfowiska znajduje się kilkuarowy łąn wschodnioazjatyckiego rdestu ostrokończystego *Polygonum cuspidatum*. Wokół Tatarskiej Góry występują bogate florystycznie łąki *Cirsietum rivularis* z masowym udziałem purpurowo kwitnącego ostrożeńca łąkowego *Cirsium rivulare*. Wzdłuż dróg omawianego rejonu częsty jest ciepłolubny bodziszek łąkowy *Geranium pratense*.

Poznanie świata zwierząt w rejonie Tatarskiej Góry wymaga jeszcze badań; ale już stwierdziłem, że występują tu: zając, sarna, lis, dzik, a z ptaków myszołów *Buteo buteo*, czapla siwa *Ardea cinerea* (okoliczne rozlewiska), białorzytka *Oenanthe oenanthe*, pokląskwa *Saxicola rubetra*, dzierlatka *Galerida cristata*, dzierzba gąsiorek *Lanius collurio*, orzechówka *Nucifraga caryocatactes*.

Obszar Tatarskiej Góry z uwagi na nieprzeciętne walory krajobrazowe i florystyczne proponuje się objąć formą ochrony w postaci zespołu przyrodniczo-krajobrazowego o pow. 575 ha, pod nazwą „Tatarska Góra”. Oprócz samego właściwego wzniesienia w skład Zespołu powinien wejść najbliższy sąsiedni teren ze względu na ochronę bogatej rzeźby postglacjalnej oraz interesującej sieci hydrograficznej.

GOLDAPSKA STRUGA

Pod tą nazwą proponuję zespół przyrodniczo-krajobrazowy o pow. 183 ha, który miałby objąć swoimi granicami potok płynący od południa w stronę Gołdapi po wschodniej stronie Gołdapskiej Góry wraz z przyległymi, ekstensywnie użytkowanymi gruntami rolnymi, położonymi w bezpośredniej zlewni ciek. Omawiany potok swój początek bierze w rejonie Tatarskiej Góry i płynąc na północ wpada do rzeki Gołdap. W górnym odcinku jest on uregulowany i nie przedstawia szczególnych walorów. Inaczej jest w dolnym 3 kilometrowym odcinku przed Gołdapią, gdzie zachował naturalny meandrujący charakter, płynie w płytkim zadrzewionym jarze, na stokach którego występują liczne młaki i wysięki. Drzewostan w jarze składa się głównie z dębu, lipy, klonu, jesionu, wiązu górskiego.

Dobrze rozwiniętą warstwę krzewów tworzą: trzmielina zwyczajna i brodawkowata *Evonymus europaea*, *E. verrucosa*, szakłak *Rhamnus cathartica*, dereń świdwa *Cornus sanguinea*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, wiciokrzew suchodrzew *Lonicera xylosteum*, bez czarny i koralowy *Sambucus nigra* i *S. racemosa*.

Z pnączy występuje tu chmiel *Humulus lupulus*. Nad brzegiem potoku masowo rośnie dorodna wiązówka błotna *Filipendula ulmaria* oraz wierzbownica kosmata *Epilobium hirsutum*.

Najcenniejszym gatunkiem rośliny, który tu występuje, jest element górski, parzydło leśne *Aruncus silvester*.

Z bardziej interesujących gatunków ptaków zaobserwowałem tu błotniaka stawowego *Circus aeruginosus*, dzięcioła średniego *Dendrocopos medius*, dzięciołka *Dendrocopos minor*, pliszkę żółtą *Motacilla flava*. Opisany teren po objęciu go ochroną prawną może służyć badaniom naukowym oraz dydaktyce.

Aktualnie jest on zagrożony nielegalnym wyrębem drzew i wysypywaniem śmieci, a potencjalnie w przyszłości zabudową, stąd potrzeba jego ochrony w formie zaproponowanej na początku.

TORFOWISKO ZOCIE k. Ełku

Trzeci z kolei proponowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy o pow. 220 ha obejmujący torfowisko przejściowe wraz z otaczającym je lasem k. wsi Zocie, 10 km na NE od miejscowości Kalinowo. Omawiane torfowisko po raz pierwszy było badane w maju 1912 r. przez znanego botanika niemieckiego Hugo Steffena.

Dokonał on tu wtedy rewelacyjnego odkrycia turzycy drobno-zadziorkowej *Carex microglochin*, jedyne stanowiska tej rośliny na Nizinie Europejskiej. Po II Wojnie Światowej, w 1983 r. byłem pierwszym botanikiem, próbującym odszukać wymieniony gatunek w ramach danych do Czerwonej Księgi Roślin Ginących w Polsce.

Jakkolwiek nie odszukałem turzycy drobnozadziorkowej, odnotowałem wtedy występowanie tu wszystkich innych rzadkich gatunków roślin torfowiskowych wymienionych przez Steffena. Ponadto stwierdziłem dobry stan uwodnienia całego ekosystemu torfowiska, którego powierzchnia samej tylko części otwartej wynosi ok.

10 ha. Aktualna inwentaryzacja florystyczna z czerwca 1998 r. dała rewelacyjne wyniki. Pomimo dalszych niepowodzeń w odnalezieniu turzycy drobnozadziorkowej (szansa jej odnalezienia istnieje nadal z uwagi na rozległość i dobry stan obiektu)

odnotowałem tu następujące bardzo rzadkie gatunki roślin torfowiskowych (z podaniem w nawiasach zajętych przez nich powierzchni):

relikt glacialny – turzyca strunowa *Carex chordorrhiza* (3 ha),

turzyca dwupienna *Carex dioica* (1 ha),

węlnianeczka alpejska *Trichophorum alpinum* (3 ha),

ponikło skąpokwiatowe *Heleocharis pauciflora* (2 ha),

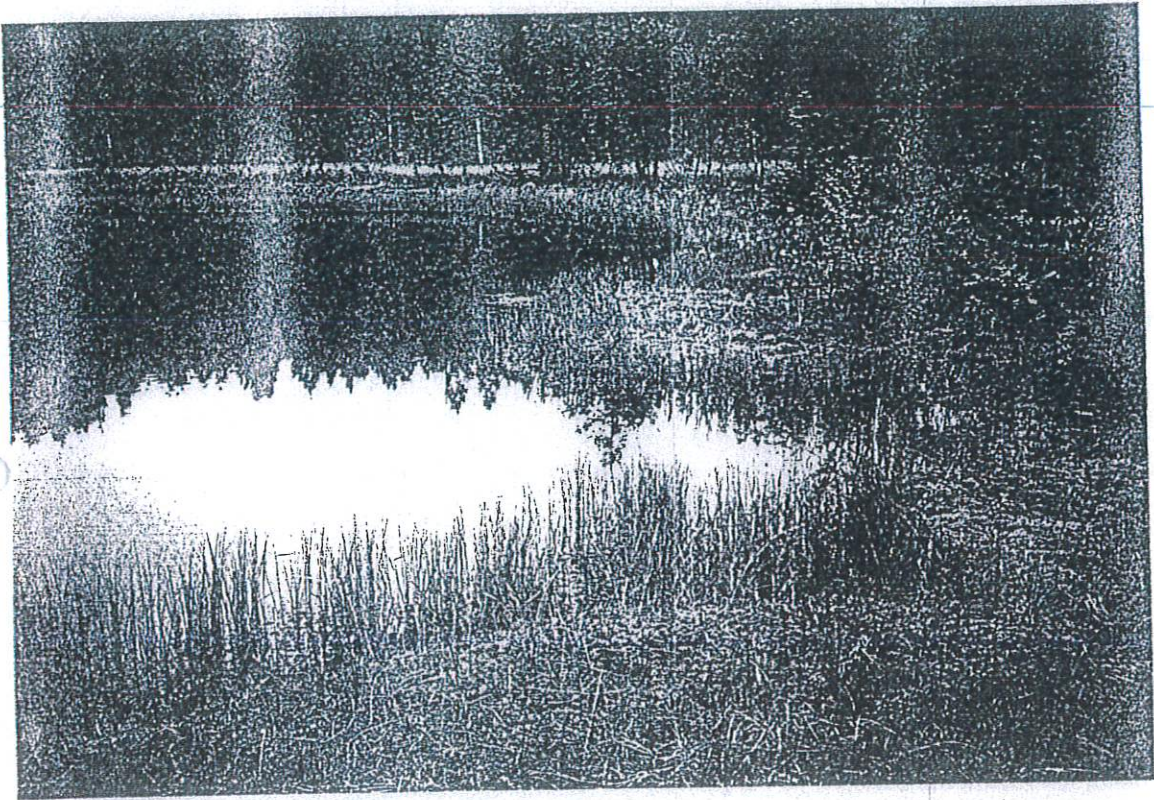
rosiczka długolistna *Drosera anglica* (2 ha).

Z innych roślin torfowiskowych godnych odnotowania występują tu: węlnianka wąskolistna *Eriophorum angustifolium*, turzyca bagienna *Carex limosa*, bagnica torfowa *Scheuchzeria palustris*, modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia* i bagno zwyczajne *Ledum palustre*, siedmiopalecznik błotny *Comarum palustre*, bobrek trójlistkowy

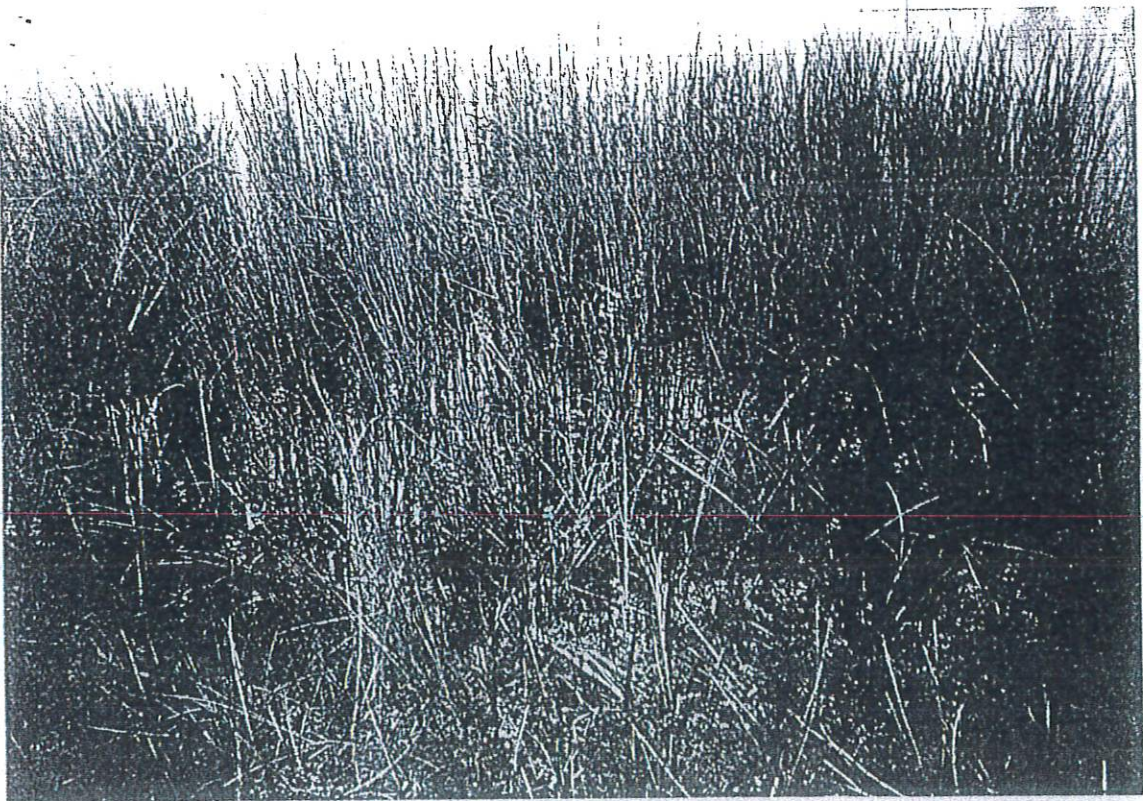
Menyanthes trifoliata i rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*.

Powyższe torfowisko i otaczające go bagiennie lasy, w których spotyka się stare doły po eksploatacji torfu oraz przyległe grunty rolne od strony południowej należy zabezpieczyć przed pracami odwadniającymi.

J. Kruszelnicki

6.

7.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that proper record-keeping is essential for the integrity of the financial system and for the ability to detect and prevent fraud. The text notes that without reliable records, it would be difficult to track the flow of funds and identify any irregularities.

2. The second part of the document focuses on the role of internal controls in ensuring the accuracy and reliability of financial information. It describes how internal controls are designed to prevent errors and detect any unauthorized transactions. The text highlights that a strong internal control system is a key component of an organization's risk management strategy.

3. The third part of the document discusses the importance of transparency and accountability in financial reporting. It notes that providing clear and concise financial statements to stakeholders is crucial for building trust and confidence in the organization. The text also mentions that transparency is a key factor in attracting investment and financing.

4. The fourth part of the document addresses the challenges of financial reporting in a complex and rapidly changing environment. It notes that organizations must stay up-to-date on the latest accounting standards and regulations to ensure that their financial statements are accurate and compliant. The text also mentions that organizations must have a strong understanding of their own financial position and the risks they face.

5. The fifth part of the document discusses the importance of financial literacy and education for individuals and organizations alike. It notes that having a basic understanding of financial concepts and principles is essential for making informed decisions about money. The text also mentions that financial literacy is a key skill for success in the modern economy.

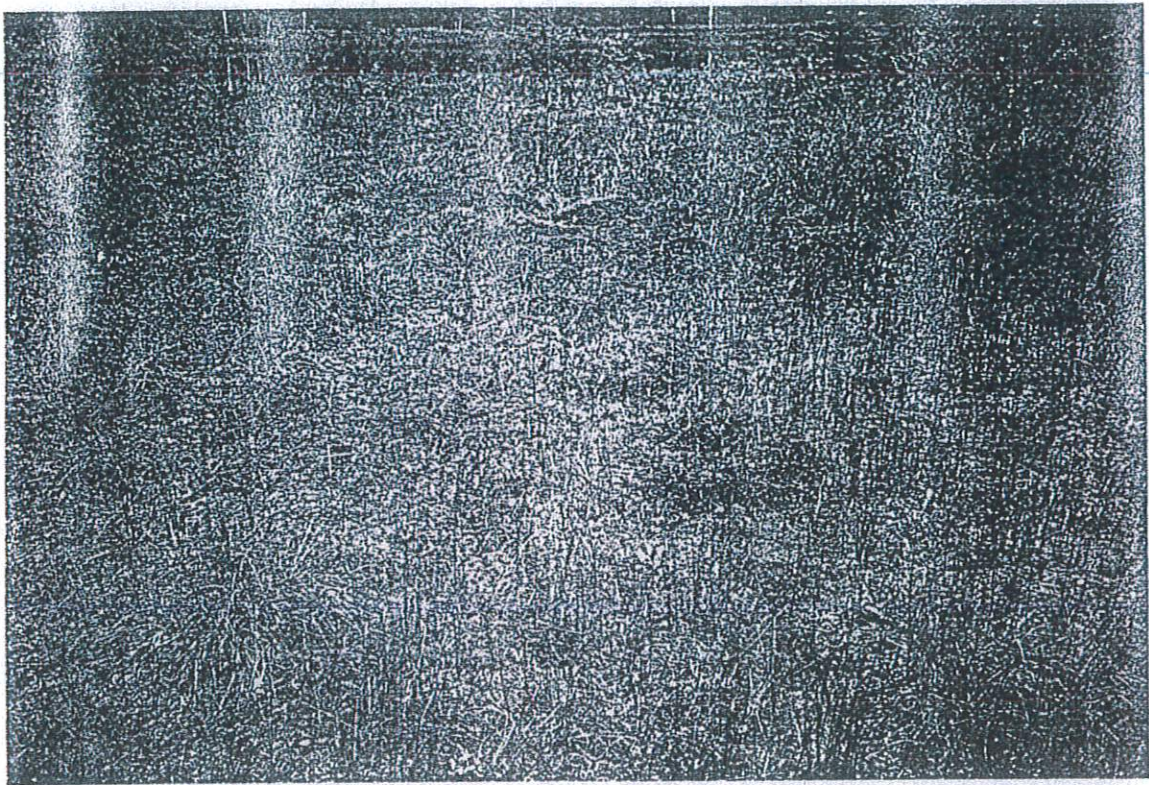
6. The sixth part of the document discusses the importance of financial planning and budgeting for individuals and organizations. It notes that having a clear financial plan and budget is essential for achieving long-term financial goals. The text also mentions that financial planning can help individuals and organizations identify potential risks and opportunities and make informed decisions about how to manage their finances.

7. The seventh part of the document discusses the importance of financial management in the public sector. It notes that the public sector has a unique set of challenges and responsibilities when it comes to managing its finances. The text also mentions that the public sector must be transparent and accountable in its financial reporting and must have a strong internal control system in place.

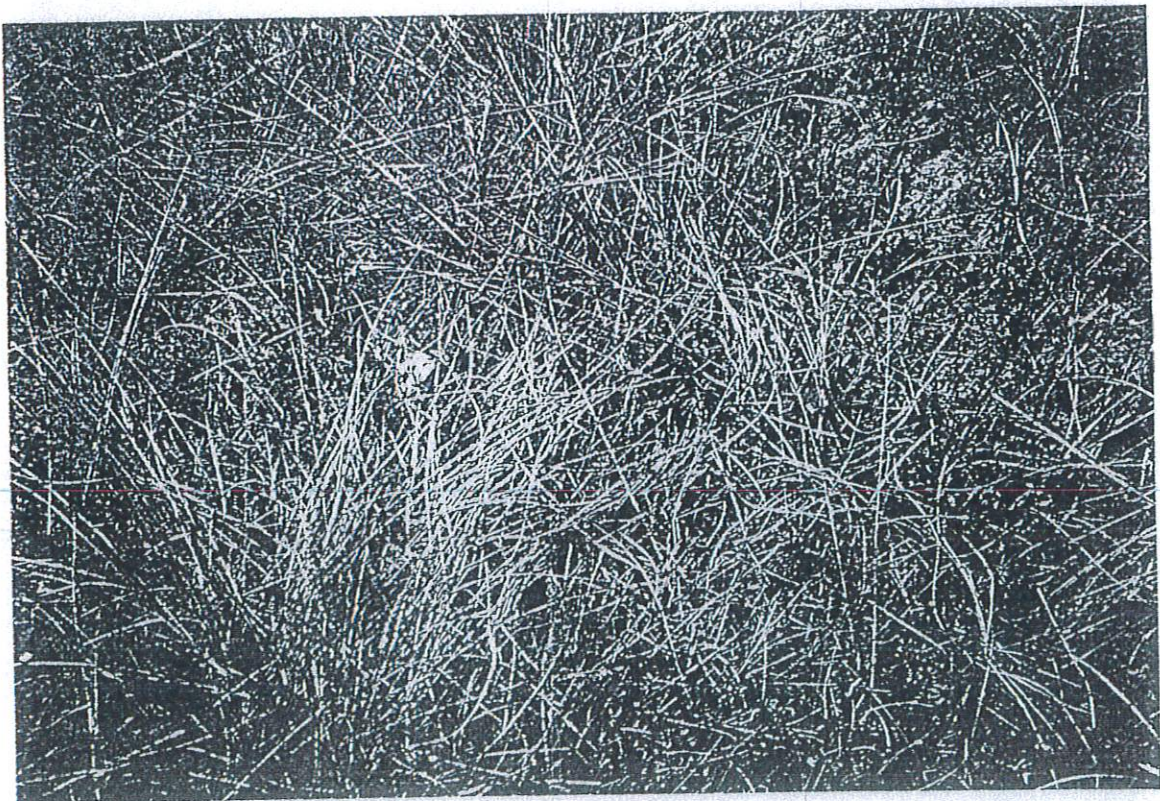
8. The eighth part of the document discusses the importance of financial innovation and technology in the financial industry. It notes that financial technology has the potential to revolutionize the way we manage our money and conduct financial transactions. The text also mentions that financial innovation can help to reduce costs, improve efficiency, and increase the accessibility of financial services.

9. The ninth part of the document discusses the importance of financial regulation and supervision in the financial industry. It notes that financial regulation is essential for maintaining the stability and integrity of the financial system. The text also mentions that financial supervision is a key component of financial regulation and is essential for ensuring that financial institutions are operating in a safe and sound manner.

10. The tenth part of the document discusses the importance of financial education and research in the financial industry. It notes that financial education and research are essential for staying up-to-date on the latest developments in the financial industry and for making informed decisions about how to manage our finances. The text also mentions that financial education and research can help to identify potential risks and opportunities and develop new financial products and services.

8.

9.

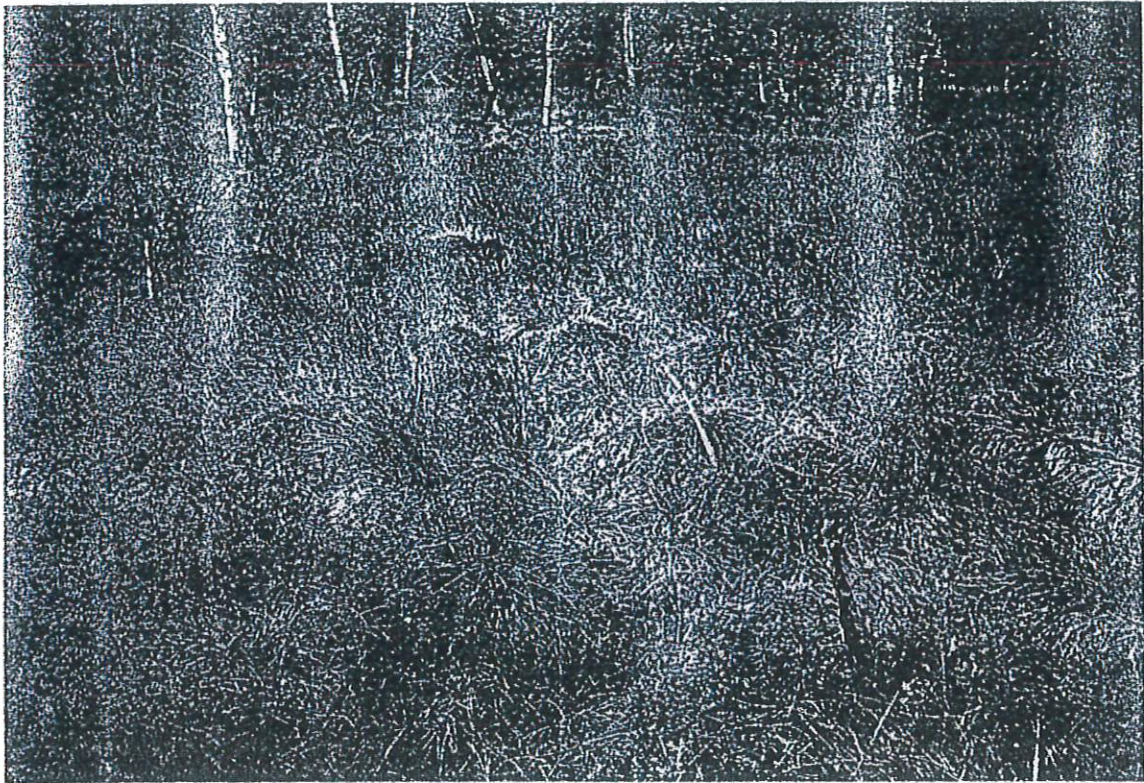
1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that proper record-keeping is essential for the integrity of the financial system and for the ability to detect and prevent fraud. The text notes that without reliable records, it would be difficult to track the flow of funds and identify any irregularities.

2. The second part of the document outlines the various methods used to collect and analyze data. It describes the process of gathering information from different sources, such as interviews, surveys, and document reviews. The text also discusses the importance of ensuring the reliability and validity of the data collected, and the need to use appropriate statistical techniques to analyze the results.

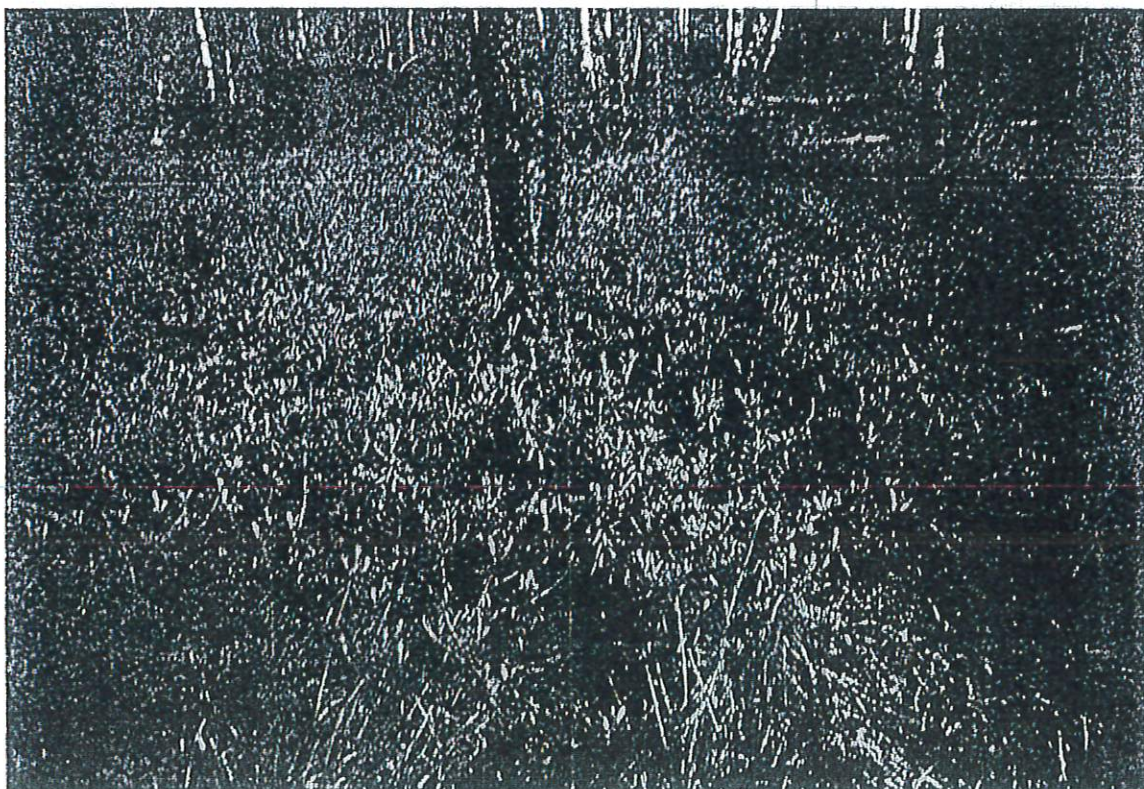
3. The third part of the document focuses on the interpretation of the data and the drawing of conclusions. It explains how the collected information is used to identify patterns and trends, and how these findings are used to inform decision-making. The text also discusses the importance of communicating the results of the analysis in a clear and concise manner, and the need to provide supporting evidence for any conclusions drawn.

4. The fourth part of the document discusses the challenges and limitations of the research process. It notes that there are often many obstacles to conducting a thorough investigation, such as limited resources, time constraints, and the complexity of the data. The text also discusses the importance of being transparent about the limitations of the study and the potential for bias or error in the results.

5. The fifth part of the document provides a summary of the key findings and conclusions. It highlights the most important results of the study and discusses their implications for the field. The text also provides recommendations for further research and for the implementation of the findings in practice.

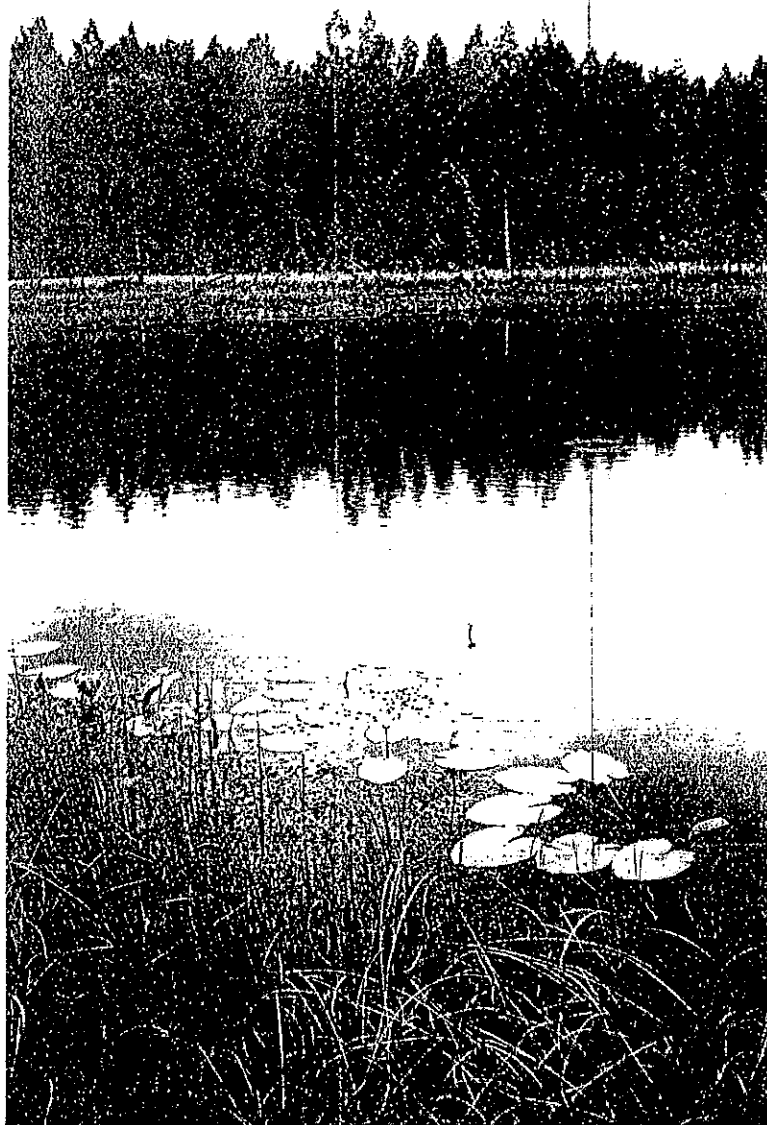
10.

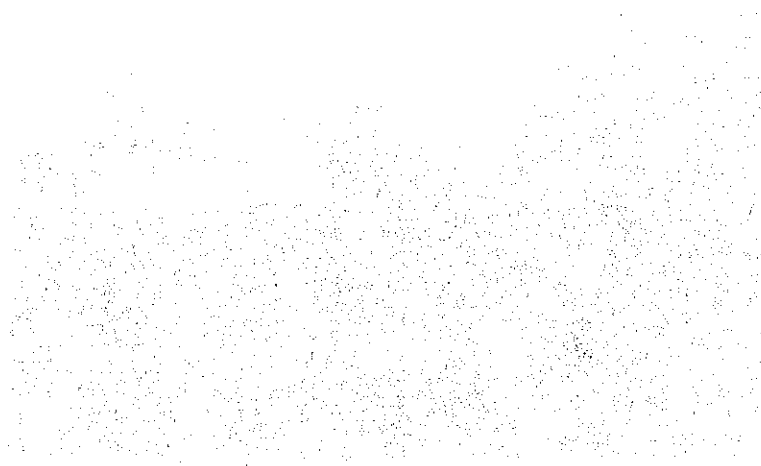
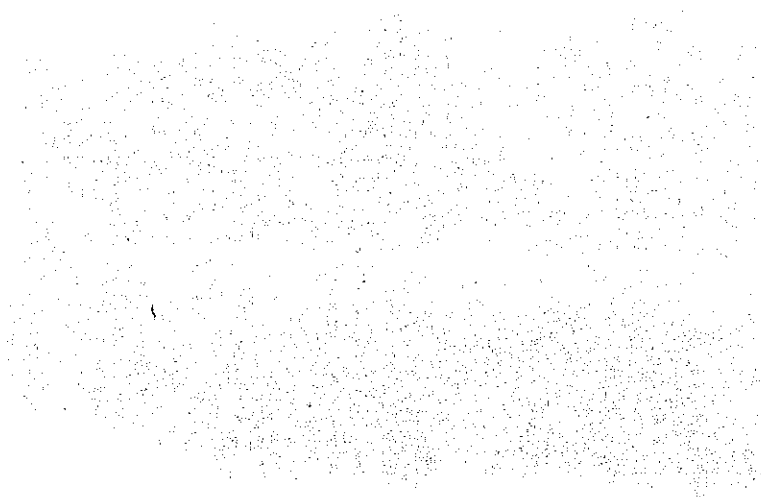
11.

[The text in this block is extremely faint and illegible due to heavy noise and low contrast. It appears to be a large block of text, possibly a list or a series of paragraphs, but the individual words and sentences cannot be discerned.]

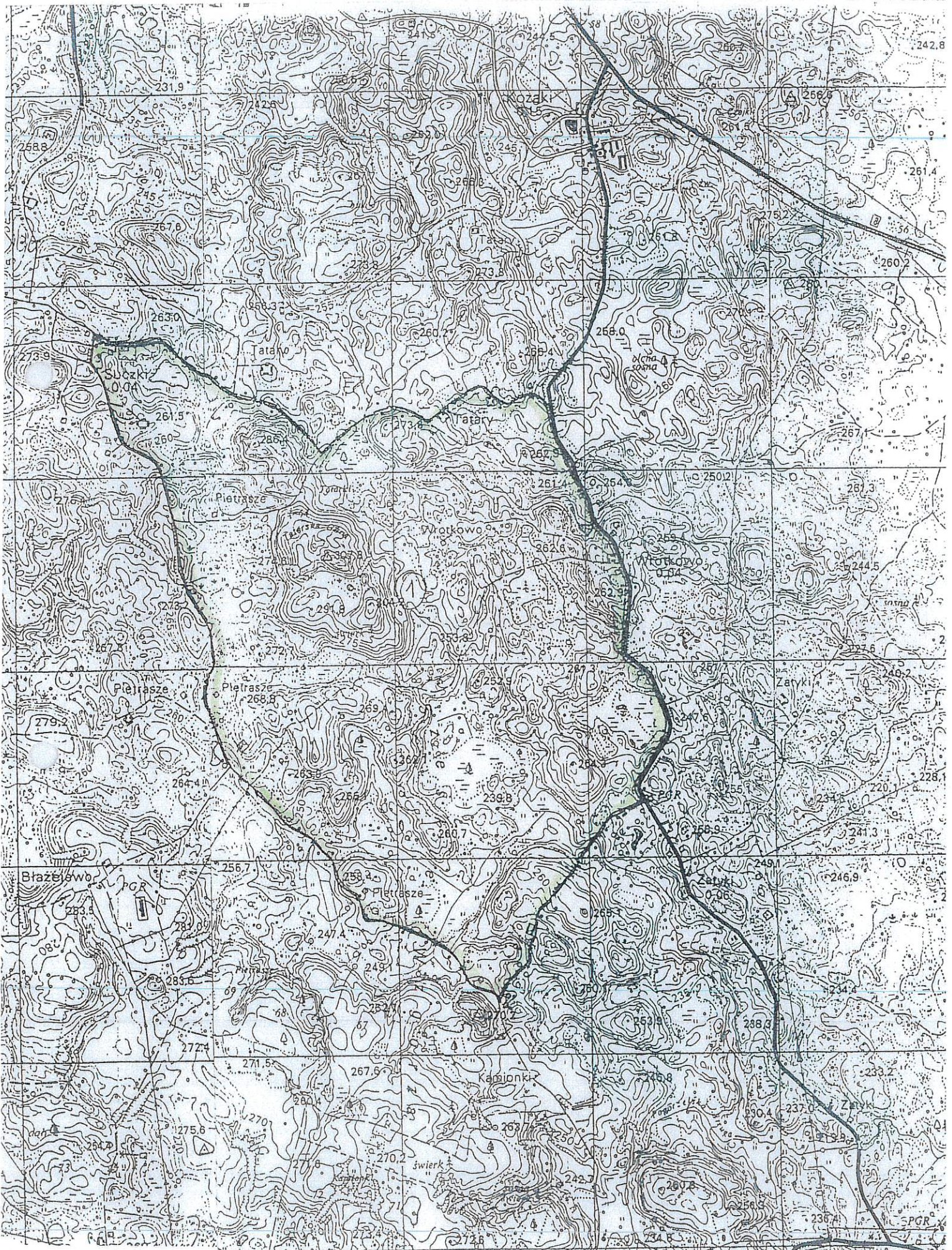
[The text in this block is also extremely faint and illegible, similar to the first block. It contains what appears to be another large section of text, but the content is completely unreadable.]

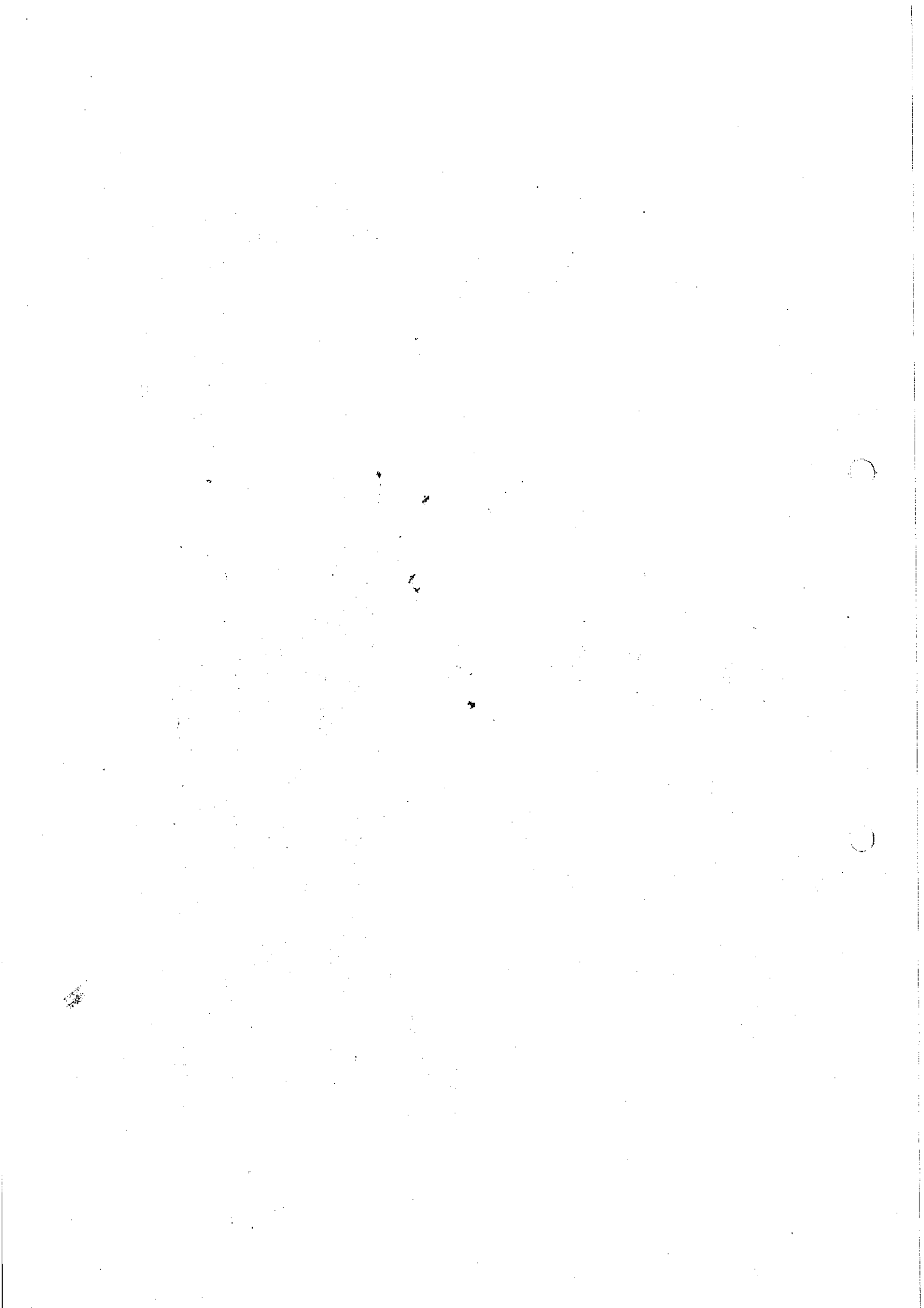

12.

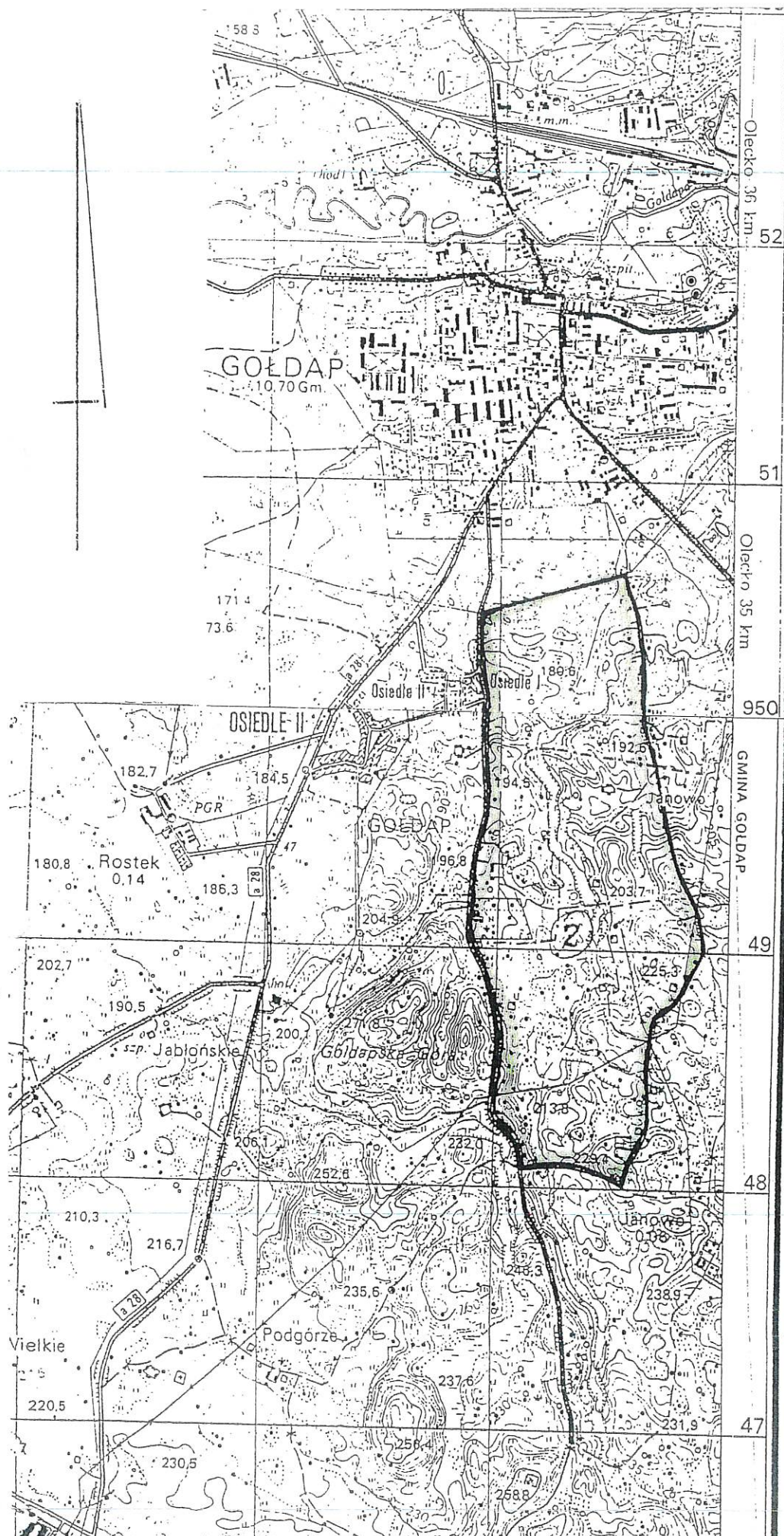

Tatarska Góra

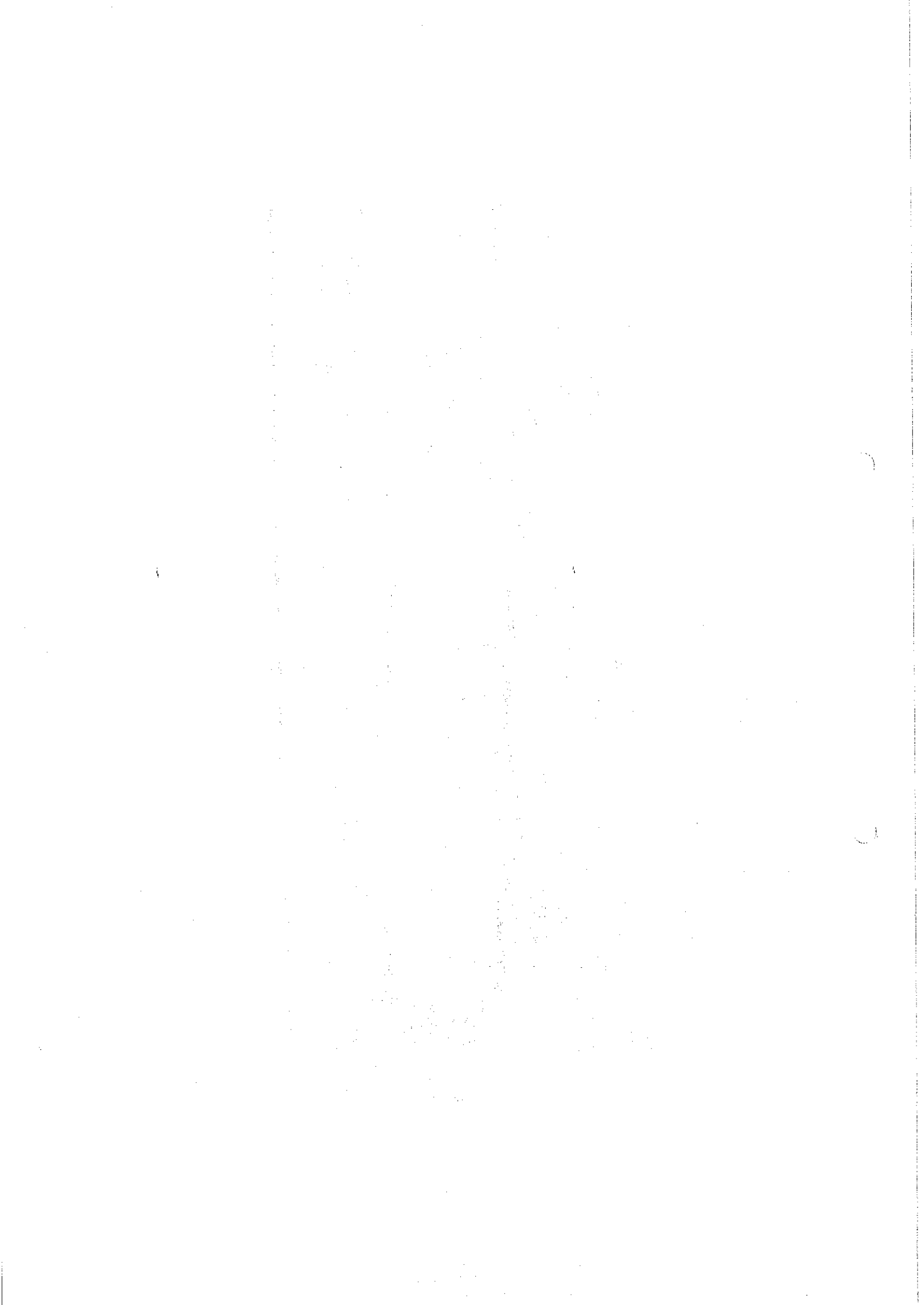

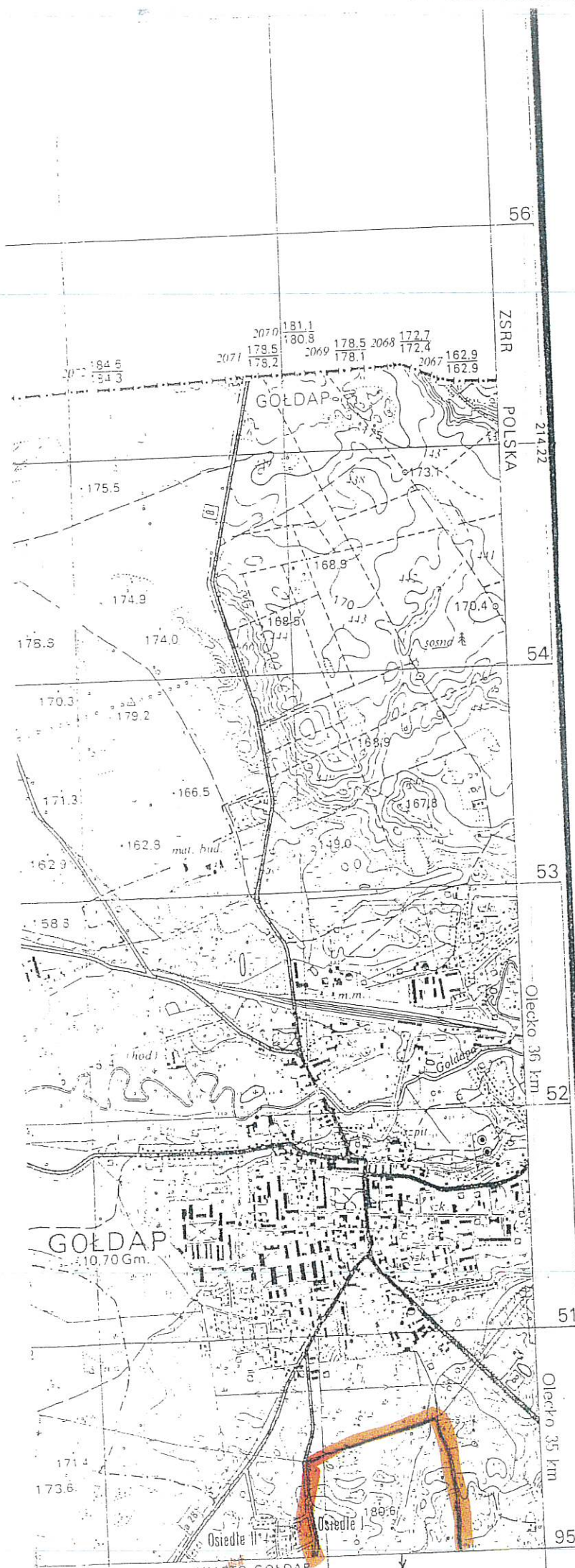
Zespół przyrodniczo - krajobrazowy GÓLDAPSKA STRUGA

Druk OPJK Białystok, Sienkiewicza 84, Zam. Nr. 8108/022 ZuzymS00.19 egz

-----	Granica gminy	
	Pas lasu	
	Rząd drzew	
	Zywoplot, pas krzakow	
	Las wysokopienny z linia oddziolowa	
	a) iglasty b) liściasty	
	c) mieszany	
	Las rzadki	
	Zagajnik	
	Krzaki zwarte	
	a) iglaste b) liściaste	
	Sad	
	Łąka sucha i podmokla	
	Zarośla trzciny i sitowia	
	Bagno	
Redaktor: Zenon Łukaszewicz		
	Punkty osnowy poziomej	
	Punkt osnowy wysokości	
	Punkt topograficzny	
	Budynek	
	Zwarta zabudowa	
	Pojedyncza zagroda	
	Zakład przemysłowy	
		a) z kominem
		b) nie mieszczący się w skali z kominem
	c) nie mieszczący się w skali bez kominu	
	Kościół	
	a) nie mieszczący się w skali	
	b) mieszczący się w skali	
	Stacja benzynowa	
	Transformator	
	Linia telefoniczna	
	Napowietrzny przewód elekt.	
	a) niskiego napięcia	
	b) wysokiego napięcia	
	Linia kolejowa, stacja	

- a) niskiego napięcia
- b) wysokiego napięcia
- Linia kolejowa, stacja
- Linia kolejowa zelektryfikowana
- Linia kolejowa wąskotorowa, stacja
- Linia tramwajowa
- Autostrada
- Droga szybkiego ruchu
- 15 Droga główna, słup kilometrowy
- Droga drugorzędna
- Droga lokalna
- Droga wiejska
- Droga polna lub leśna
- Szczeka
- Międzynarodowe i krajowe numery dróg
- Mur lub ogrodzenie metalowe przy drodze
- Ogrodzenie z kamienia, prętów metalowych lub siatki
- Potok, strumień, rzeka, row, kanał
- Suchy rów
- Wał sztuczny, grobla
- Granica państwa
- Granica województwa
- Granica gmin
- Pas lasu
- Rząd drzew
- Zywoplot, pas krzakow
- Las wysokopienny z linią oddziałową
 - a) iglasty b) liściasty
 - c) mieszany
- Las rzadki
- Zagajnik
- Krzaki zwarte
 - a) iglaste b) liściaste
- Sad
- Łąka sucha i podmokła
- Zarośla trzciny i sitowia
- Bagno

Druk OPKG Białystok, Stenkiwiczka 84, Zam. N. 8108/022 Zwrócić 500,19 egz.

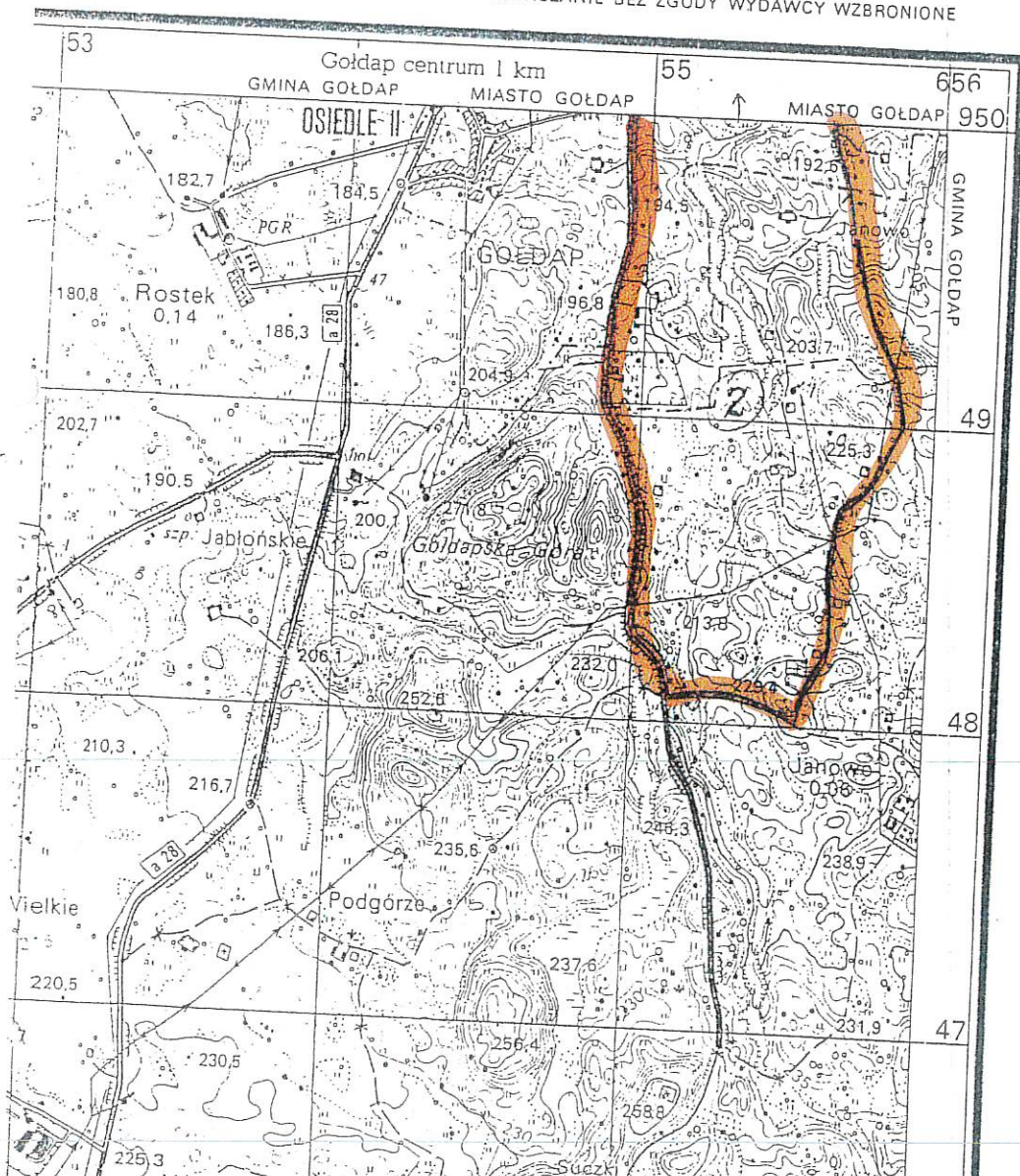
Redaktor: Zenon Łukasiewicz

Rysownik:

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Gołdapskiej Strugi (część południowa)
pow. 183 ha

MAPA TOPOGRAFICZNA

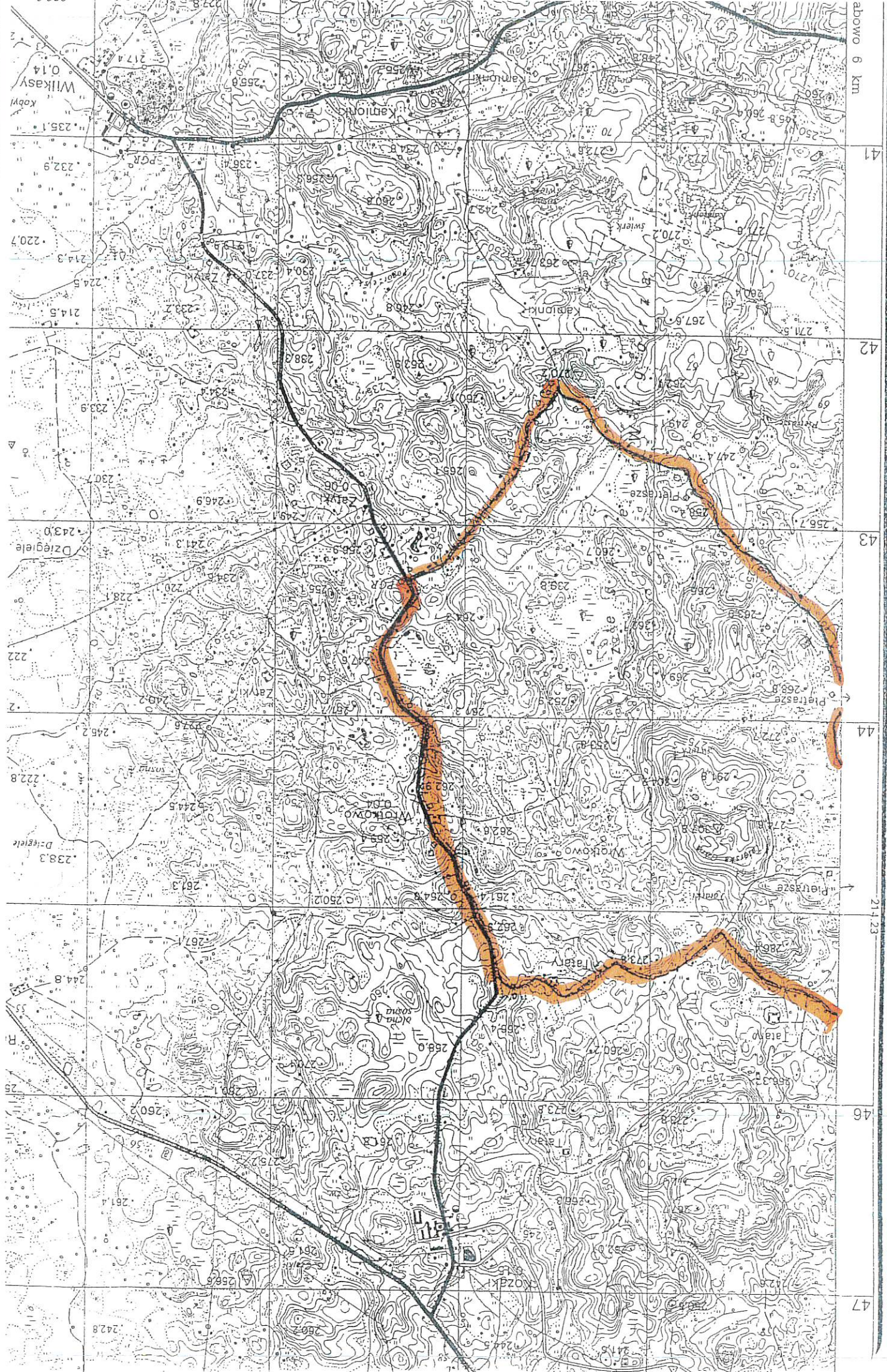
POWIELANIE BEZ ZGODY WYDAWCY WZBRONIONE

OBJAŚNIENIA ZNA

- △ } Punkty osnowy poziomej
- } Punkty osnowy wysokości
- } Punkt topograficzny
- } Budynek
- } Zwarta zabudowa
- } Pojedyncza zagroda
- Zakład przemysłowy
 - a) z kominem
 - b) nie mieszczący się w skali
 - c) nie mieszczący się w skali bez komina
- ⊕ } Kościół
 - a) nie mieszczący się w skali
 - b) mieszczący się w skali
- ⚡ } Stacja benzynowa
- ⚡ } Transformator
- } Linia telefoniczna
- } Napowietrzny przewód elektryczny
 - a) niskiego napięcia
 - b) wysokiego napięcia
- } Linia kolejowa, stacja

Kopieć po odwołaniu - krypt. Główny
 pow. 575 ha
 Jaskółka wsielona

6 km
 41
 42
 43
 44
 21-23
 46
 47

